

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଉପନିଷଦ

(ଉପନିଷତ୍)

Upanishad / उपनिषत्

୧୦୮ ଉପନିଷଦ (ଭାଗ – ୫)

108 Upanishad (Vol – 5)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

ବେଦ ଉପନିଷଦ

ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ 'ବେଦ ଯୁଗ'ର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ 'ଷଦ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଅଛି, ଷଦ ଅର୍ଥାତ 'ବସିବା', ଏଥିରେ ପୂର୍ବରେ 'ଉପ' ଓ 'ନି' କୁ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ 'ଉପ' ର ଅର୍ଥ ପାଖରେ , 'ନି' ର ଅର୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ତେଣୁ ଉପ-ନି-ଷଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବା, ଅର୍ଥାତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ବେଦର ଶେଷ ଭାଗ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା । ଉପନିଷଦକୁ ବେଦର ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର ବା ଅଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ବେଦର ଅନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ 'ବେଦାନ୍ତ' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ 'ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା' ଓ 'ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହାକୁ ଅନେକ ଗବେଷକ ବା ପଣ୍ଡିତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଅନେକ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥା – 'ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହାକୁ 'ଆତ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' କହିଛନ୍ତି, 'ମାକ୍ଷ ମୁଲ୍ଲେର୍' ଓ 'ପାଉଲ୍ ଦେଉସାନ୍' ଏହାକୁ 'ଗୁପ୍ତ ଶିକ୍ଷା', ଓ 'ପାଟ୍ରିକ୍ ଓଲିଭେଲ୍ଲେ' 'ଲୁକ୍କାୟିତ ଅର୍ଥ', ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଠିକ୍ ରହୁଥିଲା, ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପନିଷଦ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ "ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା" କୁହାଯାଏ ।

ଇତିହାସକାର ଓ ଗବେଷକ ମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦରେ ସମୁଦାୟ ୧୦୮ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଏହିସବୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦ ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନୁସାରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭକ୍ତିକରଣର ପଦ୍ଧତି ଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦର ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ଅଛି । (ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ ପାଇ ପାରିବେ)

ଏସବୁ ଉପନିଷଦ ଭିତରୁ ଦଶୋପନିଷଦ, ଅର୍ଥାତ ୧୦ଟି ଉପନିଷଦକୁ 'ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ' ଭାବରେ ମାନନ୍ତି, ଏଥିରେ, ପରେ ଆଉ ୩ଟି ଉପନିଷଦ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ୧୩ଟି କରିଦିଆଗଲା । ତେଣୁ ୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - (ଦଶୋପନିଷଦ) - ଈଶ, କେନ, କଠ, ପ୍ରଶ୍ନ, ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଐତରେୟ, ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଓ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, (ଅତିରିକ୍ତ) - କୌଷୀତକି, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଓ ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ।

ବେଦ - ଉପନିଷଦ ସଂଗଠନ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଉକ୍ ବେଦ	୧୦	ଐତରେୟ, କୌଷୀତକି	ଆତ୍ମବୋଧ, ମୁକ୍ତଲ	ନିର୍ବାଣ	ତ୍ରିପୁରା, ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବହୁତ,	-	ଅକ୍ଷମାଳିକା	ନାଦବିନ୍ଦୁ
ସାମବେଦ	୧୨	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ, କେନ	ବକ୍ରସୂତୀ, ମହା, ସାବିତ୍ରୀ,	ଆରୁଣେୟ, ମୈତ୍ରେୟ, ସଂନ୍ୟାସ, କୁଷ୍ଠିକା	-	ବାସୁଦେବ, ଅବ୍ୟକ୍ତ	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜୀବା ଲ, ଜବାଳି	ଯୋଗଚୂଡ଼ାମଣି, ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	୩୨	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ,	ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍ୱୟ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି	ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି	ସରସ୍ୱତୀ ରହସ୍ୟ	ନାରାୟଣ, କଳି ସତ୍ତରଣ	କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	୧୮	ଇଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ମୁକ୍ତିକା	ଜୀବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାବ୍- ୟାୟନୀୟ,	-	ତାରସାର	-	ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ଧ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	୩୨	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ,	ଆତ୍ମା, ସୂକ୍ଷ୍ମ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର	ଆଶ୍ୱମେଧ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରଂବ୍ରହ୍ମ,	ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ	ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ- ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୃୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼	ଅଥର୍ବସିରସ, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଳ, ଶରଭ, ଭୃଗୁଜାବାଳ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବ ଶୀର୍ଷ	ଶାନ୍ତିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ
ସମୁଦାୟ	୧୦୮	୧୩	୨୧	୧୯	୮	୧୪	୧୩	୨୦

ପ୍ରୀୟ ପାଠକ,

ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ତୃଟିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ ଅଟେ । ଏହି ଉପନିଷଦ ସଂସ୍କରଣରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ" ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ସମସ୍ତ ସାବଧାନ, ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ତୃଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ତ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ, ତଥା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

ଯୋଗ ଉପନିଷଦ

(Yoga Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ମାଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପନିଷଦ

(Mandalabrahmanopanishat / Mandalabrahmana Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,

ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷଦ୍ / ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣ / ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷଦ୍ ॥

ବାହ୍ୟାନ୍ତସ୍ତ୍ୱାରକାକାରଂ ବ୍ୟୋମପଞ୍ଚିକବିଗ୍ରହମ୍ ।

ରାଜୟୋଗୈକସଂସିଦ୍ଧଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରମୁପାସ୍ମହେ ॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥

ଓଁ ଯୁଞ୍ଜିବଲ୍ଲେୟା ହ ବୈ ମହାମୁନିରାଦିତ୍ୟଲୋକଂ ଜଗାମ୍ ।

ତମାଦିତ୍ୟଂ ନତ୍ୱା ଭୋ ଭଗବନ୍ନାଦିତ୍ୟାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱମନୁବ୍ରୁହୀତି ।

ସହୋବାଚ ନାରାୟଣଃ । ଜ୍ଞାନଯୁକ୍ତୟମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗ ଉଚ୍ୟତେ ।

ଶୀତୋଷ୍ଣାହାରନିଦ୍ରାବିଜୟଃ ସର୍ବଦା ଶାନ୍ତିର୍ନିଶ୍ଚଳତ୍ୱଂ ବିଷୟେନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହଶ୍ଚୈତେ ଯମାଃ ।

ଗୁରୁଭକ୍ତିଃ ସତ୍ୟମାର୍ଗାନୁରକ୍ତିଃ ସୁଖାଗତବସ୍ତୁନୁଭବଶ୍ଚ ତଦ୍ୱସ୍ତୁନୁଭବେନ ତୁଷ୍ଟିର୍ନିଃସଙ୍ଗତା ।

ଏକାନ୍ତବାସୋ ମନୋନିବୃତ୍ତିଃ ଫଳାନଭିଳାଷୋ ବୈରାଗ୍ୟଭାବଶ୍ଚ ନିୟମାଃ ।

ସୁଖାସନବୃତ୍ତିଶ୍ଚୀରବାସାଶ୍ଚୈବମାସନନିୟମୋ ଭବତି ।

ପୁରକକୁମ୍ଭକରେଚକୈଃ ଷୋଡଶଚତୁଃଷଷ୍ଟିଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶସଂଖ୍ୟୟା ଯଥାକ୍ରମଂ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ।

ବିଷୟେଭ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥେଭ୍ୟା ମନୋନିରୋଧନଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।

ସର୍ବଶରୀରେଷୁ ଚୈତନ୍ୟେକତାନତା ଧ୍ୟାନମ୍ ।

ବିଷୟବ୍ୟାବର୍ତ୍ତନପୂର୍ବକଂ ଚୈତନ୍ୟେ ଚେତଃସ୍ଥାପନଂ ଧାରଣଂ ଭବତି ।

ଧ୍ୟାନବିସ୍ମୃତିଃ ସମାଧିଃ । ଏବଂ ସୁକ୍ଷ୍ମାଙ୍ଗାନି । ଯ ଏବଂ ବେଦ ସ ମୁକ୍ତିଭାଗ୍ଭବତି ॥ ୧ ॥

ଦେହସ୍ୟ ପଞ୍ଚି ଦୋଷା ଭବନ୍ତି କାମକ୍ରୋଧନିଃଶ୍ଵାସଭୟନିଦ୍ରାଃ ।
 ତନ୍ନିରାସସ୍ତୁ ନିଃସଂକଳ୍ପକ୍ଷମାଲୟାହାରାପ୍ରମାଦତାତତ୍ତ୍ଵସେବନମ୍ ।
 ନିଦ୍ରାଭୟସରୀସୃପଂ ହିଂସାଦିତରଙ୍ଗଂ ତୃଷ୍ଣାବର୍ତ୍ତଂ ଦାରପଙ୍କଂ ସଂସାରବାର୍ଯ୍ୟଂ ତରୀତୁଂ
 ସୁକ୍ଷ୍ମମାର୍ଗମବଲମ୍ବ୍ୟ ସତ୍ତ୍ଵାଦିଗୁଣାନତିକ୍ରମ୍ୟ ତାରକମବଲୋକୟେତ୍ ।
 ଭୂମଧ୍ୟେ ସଜ୍ଜିତାନନ୍ଦତେଜଃକୃତରୂପଂ ତାରକଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
 ତଦୁପାୟଂ ଲକ୍ଷ୍ୟତ୍ରୟାବଲୋକନମ୍ ।
 ମୂଳାଧାରାଦାରଭ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ସୁଷୁମ୍ନା ସୂର୍ଯ୍ୟଭା ।
 ମୃଣାଳତନ୍ତୁସୁକ୍ଷ୍ମା କୁଣ୍ଡଳିନୀ । ତତ୍ର ତମୋନିବୃତ୍ତିଃ । ତଦର୍ଶନାସ୍ତର୍ବପାପନିବୃତ୍ତିଃ ।
 ତର୍ଜନ୍ୟଗ୍ରୋନ୍ଥୀଲିତକର୍ଣ୍ଣରନ୍ଧ୍ରଦ୍ଵୟେ ଫୁଲ୍ଲାରଣଭୋ ଜାୟତେ ।
 ତତ୍ର ସ୍ଥିତେ ମନସି ଚକ୍ଷୁର୍ମଧ୍ୟନୀଲଜ୍ୟୋତିଃ ପଶ୍ୟତି । ଏବଂ ହୃଦୟେଽପି ।
 ବହିର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ତୁ ନାସାଗ୍ରେ ତତୁଃଷତଷ୍ଠଦଶଦ୍ଵାଦଶାଙ୍ଗୁଲୀଭିଃ
 କ୍ରମାନ୍ନୀଲଦ୍ୟୁତିଶ୍ୟାମତ୍ପ୍ରସଂହତକ୍ରମଞ୍ଜୁରପୀତବର୍ଣ୍ଣଦ୍ଵୟୋପେତଂ ବ୍ୟୋମତ୍ଵଂ ପଶ୍ୟତି
 ସ ତୁ ଯୋଗୀ ଚଲନଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ବ୍ୟୋମଭାଗବାସିତୁଃ ପୁରୁଷସ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟ୍ୟାଗ୍ରେ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୃଷା ବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ।
 ତଦୃଷ୍ଟିଃ ସ୍ଥିରା ଭବତି । ଶୀର୍ଷୋପରି ଦ୍ଵାଦଶାଙ୍ଗୁଲିମାନଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ପଶ୍ୟତି ତଦାଃମୃତତ୍ଵମେତି ।
 ମଧ୍ୟଲକ୍ଷ୍ୟଂ ତୁ ପ୍ରାତଃସ୍ଥିତ୍ରାଦିବର୍ଣ୍ଣସୂର୍ଯ୍ୟଚନ୍ଦ୍ରବହ୍ନିଜ୍ଵାଲାବଲୀବତ୍ତଦ୍ଵିହୀନାନ୍ତରିକ୍ଷବପୁଶ୍ୟତି ।
 ତଦାକାରାକାରୀ ଭବତି । ଅଭ୍ୟାସାନ୍ନିର୍ବିକାରଂ ଗୁଣରହିତାକାଶଂ ଭବତି ।
 ବିସ୍ଫୁରତାରକାକାରଗାତତମୋପମଂ ପରାକାଶଂ ଭବତି ।
 କାଳାନଲସମଂ ଦ୍ୟୋତମାନଂ ମହାକାଶଂ ଭବତି ।
 ସର୍ବୋକ୍ତୃଷ୍ଟପରମାଦ୍ଵିତୀୟପ୍ରଦ୍ୟୋତମାନଂ ତତ୍ତ୍ଵାକାଶଂ ଭବତି ।
 କୋଟିସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରକାଶଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାକାଶଂ ଭବତି ।
 ଏବମଭ୍ୟାସାତ୍ତନ୍ମୟୋ ଭବତି । ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥ ୨ ॥

ତଦ୍ୟୋଗଂ ଚ ଦ୍ଵିଧା ବିଦ୍ଧି ପୂର୍ବୋଽଭିଭାଗତଃ ।
 ପୂର୍ବଂ ତୁ ତାରକଂ ବିଦ୍ୟାଦମନସ୍କଂ ତଦୁତ୍ତରମିତି ।
 ତାରକଂ ଦ୍ଵିବିଧମ୍ — ମୂର୍ତ୍ତିତାରକମମୂର୍ତ୍ତିତାରକମିତି । ଯଦିହିୟାନ୍ତଂ ତନ୍ମୂର୍ତ୍ତିତାରକମ୍ ।
 ଯଦ୍-ଭୂୟୁଗାତୀତଂ ତଦମୂର୍ତ୍ତିତାରକମିତି । ଉଭୟମପି ମନୋଯୁକ୍ତମଭ୍ୟସେତ୍ ।
 ମନୋଯୁକ୍ତାନ୍ତରଦୃଷ୍ଟିସ୍ତାରକପ୍ରକାଶାୟ ଭବତି ।
 ଭୂୟୁଗମଧ୍ୟବିଲେ ତେଜସ ଆବିର୍ଭାବଃ । ଏତତ୍-ପୂର୍ବତାରକମ୍ ।
 ଉତ୍ତରଂ ତ୍ଵମନସ୍କମ୍ । ତାଲୁମ୍ଭୋର୍ଧ୍ଵଭାଗେ ମହାଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍ୟତେ । ତଦ୍ଭର୍ଗନାଦଶିମାଦିସିଦ୍ଧିଃ ।
 ଲକ୍ଷ୍ୟଃ ଶ୍ରବଣାଦ୍ୟାୟଂ ଦୃଷ୍ଟୌ ନିମେଷୋନ୍ମେଷବର୍ଜିତାୟାଂ ଚେୟଂ ଶାମ୍ଭବୀ ମୁଦ୍ରା ଭବତି ।
 ସର୍ବତନ୍ତ୍ରେଷୁ ଗୋପ୍ୟମହାବିଦ୍ୟା ଭବତି ।
 ଯଜ୍ଞଜ୍ଞାନେନ ସଂସାରନିବୃତ୍ତିଃ । ତତ୍-ପୂଜନଂ ମୋକ୍ଷଫଳଦମ୍ ।
 ଅନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଜଲଜ୍ୟୋତିଃସ୍ଵରୂପଂ ଭବତି ।
 ମହର୍ଷିବେଦ୍ୟଂ ଅନ୍ତର୍ବାହ୍ୟେନ୍ଦ୍ରିୟୈରଦୃଶ୍ୟମ୍ ॥ ୩ ॥

ସହସ୍ରାରେ ଜଲଜ୍ୟୋତିରନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମ୍ ।
 ବୁଦ୍ଧିଗୁହାୟାଂ ସର୍ବାଙ୍ଗସୁନ୍ଦରଂ ପୁରୁଷରୂପମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମିତ୍ୟପରେ ।
 ଶୀର୍ଷାନ୍ତର୍ଗତମଣ୍ଡଳମଧ୍ୟାଗଂ ପଞ୍ଚବକ୍ରମୁମାସହାୟଂ ନୀଳକଣ୍ଠଂ ପ୍ରଶାନ୍ତମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମିତି କେଚିତ୍ ।
 ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରଃ ପୁରୁଷୋଽନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମିତ୍ୟେକେ । ଉକ୍ତବିକଳ୍ପଂ ସର୍ବମାତ୍ରେବ ।
 ତଲ୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଶୁଦ୍ଧାତ୍ମଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ବା ଯଃ ପଶ୍ୟତି ସ ଏବ ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠୋ ଭବତି
 ଜୀବଃ ପଞ୍ଚବିଂଶକଃ ସ୍ଵକଳ୍ପିତଚତୁର୍ବିଂଶତିତତ୍ତ୍ଵଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଷଡ୍ବିଂଶଃ
 ପରମାତ୍ମାହମିତି ନିଶ୍ଚୟାତ୍ମୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
 ଏବମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଦର୍ଶନେନ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତିଦଶାୟାଂ ସ୍ଵୟମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟେ
 ଭୂତା ପରମାକାଶାଶ୍ରୟମଣ୍ଡଳୋ ଭବତି ॥ ୪ ॥

॥ ଇତି ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷସ୍ତୁପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥ ୧॥

==|| 0 ||==

॥ ଦ୍ଵିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥

ଅଥ ହ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଆଦିତ୍ୟମଣ୍ଡଳପୁରୁଷଂ ପଞ୍ଚକ୍ଷ ।
ଭଗବନ୍ନନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟାଦିକଂ ବହୁଧୋକ୍ତମ୍ । ମୟା ତନ୍ନ ଜ୍ଞାତମ୍ । ତଦ୍-ବ୍ରୁହି ମହ୍ୟମ୍ ।
ତଦୁହୋବାଚ ପଞ୍ଚିଭୂତକାରଣଂ ତତିହ୍ନୁଗାତଂ ତଦ୍ଵକ୍ତୁଃପୀଠମ୍ ।
ତନ୍ନଧ୍ୟେ ତତ୍ତ୍ଵପ୍ରକାଶୋ ଭବତି । ସୋଽତିଗୁହ ଅବ୍ୟକ୍ତଃ ।
ତଦ୍ଜ୍ଞାନପୁରାଧିରୂଢେନ ଜ୍ଞେୟମ୍ । ତଦ୍ବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମ୍ ।
ତନ୍ନଧ୍ୟେ ଜଗଲ୍ଲୀନମ୍ । ତନ୍ନାଦବିନ୍ଦୁକଲାତୀତମଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳମ୍ ।
ତସ୍ତରୁଣନିର୍ଗୁଣସ୍ଵରୂପମ୍ । ତଦ୍ଦେଓା ବିମୁକ୍ତଃ । ଆଦାବଗ୍ନିମଣ୍ଡଳମ୍ ।
ତଦୁପରି ସୂର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡଳମ୍ । ତନ୍ନଧ୍ୟେ ସୁଧାଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳମ୍ ।
ତନ୍ନଧ୍ୟୋଽଂଶଶ୍ଚକ୍ରଦ୍ଵତେଜୋମଣ୍ଡଳମ୍ । ତଦ୍ଵିଦ୍ୟୁଲ୍ଲେଖାବଜ୍ଞୁକୁଭାସ୍ଵରମ୍ ।
ତଦେବ ଶାମ୍ଭବାଲକ୍ଷଣମ୍ । ତଦ୍ଦର୍ଶନେ ତିସ୍ରୋ ମୂର୍ତ୍ତୟଃ – ଅମା ପ୍ରତିପଦ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଚେତି ।
ନିମୀଳିତଦର୍ଶନମମାଦୃଷ୍ଟିଃ । ଅର୍ଯୋନ୍ମୁଲିତଂ ପ୍ରତିପଦ୍ ।
ସର୍ବୋନ୍ମୁଲନଂ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଭବତି । ତାସୁ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଭ୍ୟାସଃ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଃ ।
ତଲ୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ନାସାଗ୍ରମ୍ । ତଦା ତାଲୁମୂଳେ ଗାତତମୋ ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ତଦଭ୍ୟାସାଦଂଶଶ୍ଚମଣ୍ଡଳାକାରଜ୍ୟୋତିର୍ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ତଦେବ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି ।
ଏବଂ ସହଜାନନ୍ଦେ ଯଦା ମନୋ ଲୀୟତେ ତଦା ଶାନ୍ତୋ ଭବାତି ଭବତି ।
ତାମେବ ଖେଚରୀମାଦୁଃ । ତଦଭ୍ୟାସାନ୍ନନଃସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟମ୍ । ତତୋ ବାୟୁସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟମ୍ ।
ତଚ୍ଚିହ୍ନାନି — ଆଦୌ ତାରକବଦ୍ଵ୍ୟତେ । ତତୋ ବଜ୍ରଦର୍ପଣମ୍ ।
ତତ ଉପରି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳମ୍ । ତତୋ ନବରତ୍ନପ୍ରଭାମଣ୍ଡଳମ୍ ।
ତତୋ ମଧ୍ୟାହ୍ନାର୍କମଣ୍ଡଳମ୍ । ତତୋ ବହିଃଶିଖାମଣ୍ଡଳଂ କ୍ରମାଦ୍ଦୃଶ୍ୟତେ ॥ ୧ ॥

ତଦା ପଶ୍ଚିମାଭିମୁଖପ୍ରକାଶଃ

ସ୍ଫଟିକଧୂମ୍ରବିନ୍ଦୁନାଦକଲାନକ୍ଷତ୍ରଖଦ୍ୟୋତଦୀପନେତ୍ରସର୍ବଣ୍ଡନବରତ୍ନାଦିପ୍ରଭା ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ।
ତଦେବ ପ୍ରଣବସ୍ଵରୂପମ୍ ।

ପ୍ରାଣାପାନୟୋରୈକ୍ୟଂ କୃତ୍ୱା ଧୃତକୁମ୍ଭକୋ ନାସ୍ତାଗ୍ରଦର୍ଶନଦୃଢଭାବନୟା
 ଦ୍ୱିକରାଞ୍ଜୁଲିଭିଃ ସଶୁଖୀକରଣେନ ପ୍ରଣବଧ୍ୱନିଂ ନିଶମ୍ୟ ମନସ୍ତତ୍ର ଲୀନଂ ଭବତି ।
 ତସ୍ୟ ନ କର୍ମଲେପଃ । ରବେରୁଦୟାସ୍ତମୟୟୋଃ କିଲ କର୍ମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟମ୍ ।
 ଏବଂବିଧିଃ କାଦିତ୍ୟସ୍ୟୋଦୟାସ୍ତମୟାଭାବାତ୍ତର୍ବକର୍ମାଭାବଃ ।
 ଶବ୍ଦକାଲଲୟେନ ଦିବାରାତ୍ର୍ୟତୀତୋ ଭୂତ୍ୱା
 ସର୍ବପରିପୂର୍ଣ୍ଣଜ୍ଞାନେନୋନ୍ମନ୍ୟବସ୍ଥାବଶେନ ବ୍ରହ୍ମୈକ୍ୟଂ ଭବତି ।
 ଉନ୍ମନ୍ୟା ଅମନସ୍କଂ ଭବତି । ତସ୍ୟ ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ଧ୍ୟାନମ୍ । ସର୍ବକର୍ମନିରାକରଣମାବାହନମ୍ ।
 ନିଶ୍ଚୟଜ୍ଞାନମାସନମ୍ । ଉନ୍ମନ୍ୟାଭାବଃ ପାଦ୍ୟମ୍ ।
 ସଦାଃମନସ୍କମର୍ଦ୍ଦ୍ୟମ୍ । ସଦାଦୀପ୍ତିରପାରାମୃତବୃତ୍ତିଃ ସ୍ଥାନମ୍ ।
 ସର୍ବତ୍ର ଭାବନା ଗନ୍ଧଃ । ଦୃକ୍-ସ୍ୱରୂପାବସ୍ଥାନମକ୍ଷତାଃ ।
 ଚିଦାପ୍ତିଃ ପୁଷ୍ପମ୍ । ଚିଦଗ୍ନିସ୍ୱରୂପଂ ଧୂପଃ ।
 ଚିଦାଦିତ୍ୟସ୍ୱରୂପଂ ଦୀପଃ । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରାମୃତରସସୌକ୍ୟକୀକରଣଂ ନୈବେଦ୍ୟମ୍ ।
 ନିଶ୍ଚଳତ୍ୱଂ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣମ୍ । ସୋଽହଂଭାବୋ ନମସ୍କାରଃ ।
 ମୌନଂ ସ୍ମୃତିଃ । ସର୍ବସଂତୋଷୋ ବିସର୍ଜନମିତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ । ॥ ୨ ॥

ଏବଂ ତ୍ରିପୁଟ୍ୟାଂ ନିରସ୍ତାୟାଂ ନିସ୍ତରଙ୍ଗସମୁଦ୍ରବନ୍ନିବାତ--
 ସ୍ଥିତଦୀପବଦତଲସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବାଭାବବିହୀନକୈବଲ୍ୟଜ୍ୟୋତିର୍ଭବତି ।
 ଜାଗ୍ରନ୍ନିଦ୍ରାତ୍ତଃପରିଜ୍ଞାନେନ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ।
 ସୁଷୁପ୍ତିସମାଧ୍ୟୋର୍ମନୋଲୟାବିଶେଷେଽପି
 ମହଦସ୍ତ୍ୟୁଭୟୋର୍ଭେଦସ୍ତମସି ଲୀନତ୍ୱାନୁକ୍ତିହେତୁତ୍ୱାଭାବାତ୍ ।
 ସମାଧୌ ମୃଦିତତମୋବିକାରସ୍ୟ ତଦାକାରାକାରିତାଶଶ୍ରାକାରବୃତ୍ତ୍ୟାତ୍ମକସାକ୍ଷିଚୈତନ୍ୟେ
 ପ୍ରପଞ୍ଚଲୟଃ ସଂପଦ୍ୟତେ ପ୍ରପଞ୍ଚସ୍ୟ ମନଃକଳ୍ପିତତ୍ୱାତ୍ ।
 ତତୋ ଭେଦାଭାବାତ୍ କଦାଚିଦ୍ୱିତ୍ୱିତ୍ୟତ୍ୟେପି ମିଥ୍ୟାତ୍ୱଭାନାତ୍ ।
 ସକୃଦ୍ୱିଭାତସଦାନନ୍ୟାନ୍ନୁଭୂତୈକଗୋଚରୋ ବ୍ରହ୍ମବିତ୍ତଦୈବ ଭବତି ।
 ଯସ୍ୟ ସଂକଳ୍ପନାଶଃ ସ୍ୟାତ୍ତସ୍ୟ ମୁକ୍ତିଃ କରେ ସ୍ଥିତା ।

ତସ୍ମାଦ୍-ଭାବାଭାବୌ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ପରମାତ୍ମଧ୍ୟାନେନ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ପୁନଃପୁନଃ ସର୍ବାବସ୍ଥାସୁ ଜ୍ଞାନଜ୍ଞେୟୌ ଧ୍ୟାନଧ୍ୟେୟୌ ଲକ୍ଷ୍ୟାଲକ୍ଷ୍ୟେ ଦୃଶ୍ୟାଦୃଶ୍ୟେ
ଚୋହାପୋହାଦି ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେତ୍ । ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥ ୩ ॥

ପଞ୍ଚାବସ୍ଥାଃ ଜାଗ୍ରସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିତୁରୀୟାତୀତାଃ ।
ଜାଗ୍ରତି ପ୍ରବୃତ୍ତୋ ଜୀବଃ ପ୍ରବୃତ୍ତିମାର୍ଗାସକ୍ତଃ ।
ପାପଫଳନରକାଦିମାଂସୁ ଶୁଭକର୍ମଫଳସ୍ୱର୍ଗମସ୍ଥିତି କାତ୍-କ୍ଷତେ ।
ସ ଏବ ସ୍ୱୀକୃତବୈରାଗ୍ୟାହର୍ମଫଳଜନ୍ମାଂଲଂ ସଂସାରବନ୍ଧନମଲମିତି
ବିମୁକ୍ତ୍ୟଭିମୁଖୋ ନିବୃତ୍ତିମାର୍ଗପ୍ରବୃତ୍ତୋ ଭବତି ।
ସ ଏବ ସଂସାରତାରଣାୟ ଗୁରୁମାଗ୍ନିତ୍ୟ କାମାଦି ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା
ବିହିତକର୍ମାଚରନ୍-ସାଧନଚତୁଷ୍ଟୟସଂପନ୍ନୋ ହୃଦୟକମଳମଧ୍ୟେ
ଭଗବତ୍ପରାମାତ୍ରାତ୍ମଲକ୍ଷ୍ୟରୂପମାସାଦ୍ୟ ସୁଷୁପ୍ତ୍ୟବସ୍ଥାୟା ମୁକ୍ତବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦସ୍ଥିତିଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା
ଏକ ଏବାହମଦ୍ୱିତୀୟଃ କଂଚିହ୍ନାଲମଜ୍ଞାନବୃତ୍ତ୍ୟା ବିସ୍ମୃତଜାଗ୍ରଦ୍ୱାସନାନୁଫଲେନ
ତୈଜସୋଽସ୍ଥୀତି ତଦୁଭୟନିବୃତ୍ତ୍ୟା ପ୍ରାଜ୍ଞ ଇଦାନୀମସ୍ଥୀତ୍ୟହମେକ ଏବ
ସ୍ଥାନଭେଦାଦବସ୍ଥାଭେଦସ୍ୟ ପରଂତୁ ନହି ମଦନ୍ୟଦିତି ଜାତବିବେକଃ
ଶୁଦ୍ଧାଦ୍ୱୈତବ୍ରହ୍ମାହମିତି ଭିଦାଗନ୍ଧଂ ନିରସ୍ୟ
ସ୍ୱାତ୍ତ୍ୱର୍ବିଜ୍ଞମ୍ବିତଭାନୁମଣ୍ଡଳଧ୍ୟାନତଦାକାରାକାରିତପରଂବ୍ରହ୍ମାକାରିତମୁକ୍ତିମାର୍ଗମାରୁତଃ
ପରିପକ୍ୱୋ ଭବତି ।
ସଂକଳ୍ପାଦିକଂ ମନୋ ବନ୍ଧହେତୁଃ । ତଦ୍ୱିୟୁକ୍ତଂ ମନୋ ମୋକ୍ଷାୟ ଭବତି ।
ତଦ୍ୱାଂଶ୍ଚକ୍ଷୁରାଦିବାହ୍ୟପ୍ରପଞ୍ଚୋପରତୋ ବିଗତପ୍ରପଞ୍ଚଗନ୍ଧଃ ସର୍ବଜଗଦାତ୍ମତ୍ୱେନ
ପଶ୍ୟଂସ୍ତ୍ୟକ୍ତାହଂକାରୋ ବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ଥୀତି ଚିତ୍ତୟନ୍ନିଦଂ ସର୍ବଂ ଯଦୟମାତ୍ମେତି
ଭାବୟନ୍-କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତି ॥ ୪ ॥

ସର୍ବପରିପୂର୍ଣ୍ଣତୁରୀୟାତୀତବ୍ରହ୍ମଭୂତୋ ଯୋଗୀ ଭବତି । ତଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ସ୍ମବଚ୍ଛି ।
ସର୍ବଲୋକସ୍ଥିତିପାତ୍ରଃ ସର୍ବଦେଶସଂଚାରଶୀଳଃ ପରମାତ୍ମଗଗନେ ବିହ୍ନୁଂ ନିକ୍ଷିପ୍ୟ

ଶୁଦ୍ଧାଦୈତ୍ୟାତ୍ୟସହଜାମନସ୍ତୟୋଗନିଦ୍ରାଖଣ୍ଡାନନ୍ଦପଦାନୁବୃତ୍ତ୍ୟା ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ତତ୍ତ୍ୱାନନ୍ଦସମୁଦ୍ରମଗ୍ନା ଯୋଗିନୋ ଭବନ୍ତି । ତଦପେକ୍ଷୟା ଇନ୍ଦ୍ରାଦୟଃ ସ୍ୱଲ୍ପାନନ୍ଦାଃ ।
ଏବଂ ପ୍ରାପ୍ତାନନ୍ଦଃ ପରମୟୋଗୀ ଭବତୀତ୍ୟୁପନିଷଦ୍ ॥ ୫ ॥

॥ ଇତି ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷସ୍ମଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥ ୨॥

==॥ ୦ ॥==

॥ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥

ୟାଜ୍ଞିବଲ୍ଲେପା ମହାମୁନିର୍ମଣ୍ଡଳପୁରୁଷଂ ପପ୍ରୁକ୍ଷ ସ୍ୱାମିନ୍ନମନସ୍କଲକ୍ଷଣମୁକ୍ତମପି
ବିସ୍ମୃତଂ ପୁନଃସ୍ମଲକ୍ଷଣଂ ବ୍ରୁହୀତି ।
ତଥେତି ମଣ୍ଡଳପୁରୁଷୋଽବ୍ରବୀତ୍ । ଇଦମମନସ୍କମତିରହସ୍ୟମ୍ ।
ୟଜ୍ଞଜ୍ଞାନେନ କୃତାର୍ଥୋ ଭବତି ତନ୍ମିତ୍ୟଂ ଶାଂଭବୀମୁଦ୍ରାନ୍ୱିତମ୍ ।
ପରମାତ୍ମଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ତତ୍-ପ୍ରତ୍ୟୟଲକ୍ଷ୍ୟାଣି ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତଦନୁ ସର୍ବେଶମପ୍ରମେୟମଜଂ
ଶିବଂ ପରମାକାଶଂ ନିରାଲମ୍ବମଦୃୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରାଦୀନାମେକଲକ୍ଷ୍ୟଂ
ସର୍ବକାରଣଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମାତ୍ମନ୍ୟେବ ପଶ୍ୟମାନୋ ଗୁହାବିହରଣମେବ
ନିଷ୍ଠୟେନ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଭାବାଭାବାଦିଦ୍ୱୟାତୀତଃ
ସଂବିଦିତମନୋନ୍ମନ୍ୟାନୁଭବସ୍ତଦନନ୍ତରମଖିଲେନ୍ଦ୍ରିୟକ୍ଷୟବଶାଦମନସ୍କସ୍ତୁଖବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦସମୁଦ୍ରେ
ମନଃପ୍ରବାହୟୋଗରୂପନିବାତସ୍ଥିତଦୀପବଦତଲଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ।
ତତଃ ଶୁଷ୍କବୃକ୍ଷବନ୍ତୁର୍ଜ୍ଜାନିଦ୍ରାମୟନିଃଶ୍ୱାସୋକ୍ଳାସାଭାବାନ୍ନଷ୍ଟଦୃୟଃ ସଦାତଞ୍ଜିଲଗାତ୍ରଃ
ପରମଶାନ୍ତିଂ ସ୍ୱୀକୃତ୍ୟ ମନଃ ପ୍ରଚାରଶୂନ୍ୟଂ ପରମାତ୍ମନି ଲୀନଂ ଭବତି ।
ପୟଃସ୍ରାବାନନ୍ତରଂ ଧେନୁସ୍ତନକ୍ଷୀରମିବ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟବର୍ଗେ ପରିନିଷ୍ଠେ
ମନୋନାଶୋ ଭବତି ତଦେବାମନସ୍କମ୍ ।
ତଦନୁ ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧଃ ପରମାତ୍ମାହମେବେତି ତତ୍ତ୍ୱମସୀତ୍ୟୁପଦେଶେନ ତ୍ୱମେବାହମହମେବ

ତୁମିତି ତାରକୟୋଗମାର୍ଗେଷାଖଣ୍ଡାନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣଃ କୃତାର୍ଥୋ ଭବତି ।। ୧ ।।
ପରିପୂର୍ଣ୍ଣପରାକାଶମଗ୍ନମନଃ ପ୍ରାପ୍ତୋନ୍ମନ୍ୟବସ୍ତଃ
ସଂନ୍ୟସ୍ତସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟବର୍ଗାଃ ନେକଜନ୍ମାର୍ଜିତପୁଣ୍ୟପୁଞ୍ଜପକ୍ବ-
କୈବଲ୍ୟଫଳୋଃ ଖଣ୍ଡାନନ୍ଦନିରସ୍ତସର୍ବଲ୍ଲେଶକଶ୍ଚଲୋ ବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ମୀତି କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତି ।
ତୁମେବାହଂ ନ ଭେଦୋଽସ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ବାପୂରମାତ୍ମନଃ ।
ଇତ୍ୟୁଚ୍ଚରତ୍ନସମାଲିଙ୍ଗ୍ୟ ଶିଷ୍ୟଂ କ୍ଷପ୍ତିମନୀନୟତ୍ ।। ୨ ।।

।। ଇତି ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷସ୍ତୁତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୩।।

==|| ୦ ||==

।। ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ମଣ୍ଡଳପୁରୁଷଂ ପପ୍ରୁକ୍ଷ ବ୍ୟୋମପଞ୍ଚକଲକ୍ଷଣଂ ବିସ୍ତରେଣାନୁବ୍ରୁହୀତି ।
ସ ହୋବାତାକାଶଂ ପରାକାଶଂ ମହାକାଶଂ ସୂର୍ଯ୍ୟକାଶଂ ପରମାକାଶମିତି ପଞ୍ଚ ଭବନ୍ତି ।
ବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରମକ୍ଷକାରମୟମାକାଶମ୍ । ବାହ୍ୟସ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେ କାଳାନଲସଦୃଶଂ ପରାକାଶମ୍ ।
ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେ ପରିମିତଦ୍ୟୁତିନିଭଂ ତତ୍ତ୍ଵଂ ମହାକାଶମ୍ ।
ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେ ସୂର୍ଯ୍ୟନିଭଂ ସୂର୍ଯ୍ୟକାଶମ୍ ।
ଅନିର୍ବଚନୀୟଜ୍ୟୋତିଃ ସର୍ବବ୍ୟାପକଂ ନିରତିଶୟାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣଂ ପରମାକାଶମ୍ ।
ଏବଂ ତତ୍ତ୍ଵଲକ୍ଷ୍ୟଦର୍ଶନାତ୍ତତ୍ତ୍ଵପ୍ରପୋ ଭବତି ।
ନବଚକ୍ରଂ ଷଡାଧାରଂ ତ୍ରିଲକ୍ଷ୍ୟଂ ବ୍ୟୋମପଞ୍ଚକମ୍ ।
ସମ୍ୟଗେତନ୍ନ ଜାନାତି ସ ଯୋଗୀ ନାମତୋ ଭବେତ୍ ।। ୧ ।।

।। ଇତି ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷସ୍ତୁଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୪।।

==|| ୦ ||==

॥ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥

ସବିଷୟଂ ମନୋ ବନ୍ଧାୟ ନିର୍ବିଷୟଂ ମୁକ୍ତୟେ ଭବତି । ଅତଃ ସର୍ବଂ ଜଗଜ୍ଜିଗୋଚରମ୍ ।
ତଦେବ ଚିତ୍ତଂ ନିରାଶ୍ରୟଂ ମନୋହ୍ନନ୍ୟବସ୍ଥାପରିପକ୍ତଂ ଲୟୟୋଗ୍ୟଂ ଭବତି ।
ତଲ୍ଲୟଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣେ ମୟି ସମଭ୍ୟସେତ୍ । ମନୋଲୟକାରଣମହମେବ ।
ଅନାହତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ଯୋ ଧ୍ବନିଃ ।
ଧ୍ବନେରଦ୍ଭରତଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ଜ୍ୟୋତିରଦ୍ଭରତଂ ମନଃ ।
ୟନ୍ନନସ୍ତ୍ରିଜଗସ୍ତ୍ରିସ୍ତିତିବ୍ୟସନକର୍ମକୃତ୍ ।
ତନ୍ନନୋ ବିଲୟଂ ଯାତି ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ତଲ୍ଲୟାଛୁଦ୍ଧାଦ୍ୱୈତସିଦ୍ଧିର୍ଭେଦାଭାବାତ୍ । ଏତଦେବ ପରମତତ୍ତ୍ୱମ୍ ।
ସ ତଦ୍ଜ୍ଞୋ ବାଲୋନ୍ମୁଖପିଶାଚବଞ୍ଚିତବୃତ୍ତ୍ୟା ଲୋକମାଚରେତ୍ ।
ଏବମମନସ୍ଥାଭ୍ୟାସେନୈବ ନିତ୍ୟତୃପ୍ତିରଲ୍ଲମୃତପୁରୀଷମିତଭୋଜନଦୃଢାଙ୍ଗା-
ଜାତ୍ୟନିଦ୍ରାଦୃଗ୍ନାୟୁଚଲନାଭାବବ୍ରହ୍ମଦର୍ଶନାଜ୍ଞାତସୁଖସ୍ୱରୂପସିଦ୍ଧିର୍ଭବତି ।
ଏବଂ ଚିରସମାପିଜନିତବ୍ରହ୍ମାମୃତପାନପରାୟଣୋଽସୌ ସଂନ୍ୟାସୀ ପରମହଂସ ଅବଧୂତୋ ଭବତି ।
ତଦ୍ଦର୍ଶନେନ ସକଳଂ ଜଗତ୍ପବିତ୍ରଂ ଭବତି ।
ତସ୍ତେବାପରୋଽଙ୍ଗୋଽପି ମୁକ୍ତୋ ଭବତି । ତନ୍ମୁଲମେକୋଽଋଷତଂ ତାରୟତି ।
ତନ୍ନାତୃପିତୃଜାୟାପତ୍ୟବର୍ଗଂ ଚ ମୁକ୍ତଂ ଭବତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥ ୧ ॥

॥ ଇତି ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷସ୍ତୁପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥ ୫ ॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷସ୍ତମାପ୍ତା ॥

